Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ПЕДАГОГІКА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

(назва навчальної дисципліни)

В10 Філософія

(назва освітньої програми)

Рік навчання __2026____, семестр __2____*

Форма навчання (*денна, заочна*) *

Галузь знань* В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність*В10 Філософія

(шифр, назва)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра та викладач	Кафедра ___соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики _____ Викладач/викладачі: ___Процька Світлана Миколаївна_____ Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar: https://shf.udu.edu.ua/pro-fakultet/spivrobitnyky/spivrobitnyky/protska-svitlana-mykolaivna?highlight=WyJcdTA0M2ZcdTA0NDBcdTA0M2VcdTA0NDZcdTA0NGNcdTA0M2FcdTA0MzAiXQ== https://scholar.google.com/citations?user=ql0lbhsAAAAJ&hl=ua E-mail: (адреса корпоративної пошти викладачаs.m.protska@udu.edu.ua Лінк на курс в Moodle (за наявності) *: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=2125
I. Основна мета/цілі навчання	*формування у здобувачів освіти понять з педагогіки і методики викладання у вищій школі взагалі та окремих філософських дисциплін зокрема; набуття здобувачами освіти професійної компетентності викладача для здійснення педагогічної діяльності в закладах вищої освіти.*
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*	*Навчальна дисципліна обов'язкова* *Цикл дисциплін спеціальної підготовки* *СП04*

III. Обсяг навчальної дисципліни

	Денна	*Заочна*
Кількість кредитів	*3*	*3*
Загальна кількість годин	*90*	*90*
Лекційні заняття	*20*	*6*
Семінарські/практичні заняття	*24*	*6*
Самостійна робота	*46*	*78*

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ** *Тема 1. Тенденції розвитку вищої освіти. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки* Вища освіта в сучасному суспільстві: роль і значення. Глобальні тенденції розвитку вищої освіти: масифікація та інтернаціоналізація освіти; цифровізація та дистанційне навчання; студентоцентроване навчання; навчання впродовж життя (lifelong learning). Європейський простір вищої освіти та Болонський процес. Система вищої освіти України: сучасний стан і перспективи розвитку. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки. Об'єкт, предмет, мета і завдання педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Актуальні проблеми та напрями розвитку педагогіки вищої школи. *Тема 2. Особливості побудови педагогічної взаємодії у вищій школі. Педагогічне спілкування як взаємодія. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії* Поняття педагогічної взаємодії у вищій школі. Суб'єкти педагогічної взаємодії: викладач і здобувач освіти. Принципи ефективної педагогічної взаємодії у ЗВО. Педагогічне спілкування як основа освітнього процесу. Функції педагогічного спілкування: інформаційна; регулятивна; емоційно-підтримувальна; мотиваційна. Стилі педагогічного спілкування та їх вплив на навчальну діяльність здобувачів освіти. Психологічні бар'єри у педагогічному спілкуванні. Поняття педагогічного конфлікту та його специфіка у вищій школі. Основні причини виникнення конфліктів у педагогічній взаємодії. Типологія конфліктів у системі «викладач – здобувач освіти». Стратегії попередження та розв'язання педагогічних конфліктів. Роль викладача у формуванні позитивного психологічного клімату академічної групи. *Тема 3. Професійно-педагогічна діяльність і особистість викладача вищої школи. Здобувач освіти (студент) як суб'єкт педагогічної діяльності* Професійно-педагогічна діяльність викладача вищої школи: сутність і структура. Основні види діяльності викладача закладу вищої освіти: навчальна; науково-дослідницька; методична; організаційно-виховна. Професійні функції викладача вищої школи. Особистість викладача як чинник ефективності освітнього процесу. Професійно важливі якості викладача вищої школи. Професійна компетентність викладача: структура та складники. Педагогічна майстерність викладача вищої школи. Професійне самовдосконалення і розвиток викладача. Поняття здобувача освіти як суб'єкта педагогічної діяльності. Студентоцентроване навчання: роль і відповідальність здобувача освіти. Права, обов'язки та академічна відповідальність здобувачів освіти. Співпраця викладача і здобувача освіти як умова якості вищої освіти. **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ** *Тема 4. Дидактична система вищої школи. Організація освітнього процесу у вищій школі* Поняття дидактичної системи вищої школи. Структура дидактичної системи вищої освіти: мета навчання; зміст освіти; методи навчання; форми організації навчання; засоби навчання; результати навчання. Дидактичні принципи навчання у вищій школі. Сучасні підходи до організації освітнього процесу у ЗВО. Компетентнісний підхід у вищій освіті. Студентоцентроване навчання як основа дидактичної системи. Форми організації освітнього процесу у вищій школі: лекційні заняття; семінарські та практичні заняття; лабораторні заняття; індивідуальні заняття; самостійна робота студентів. Освітні програми та навчальні плани як інструменти організації освітнього процесу. Кредитно-модульна система організації навчання. Контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів освіти. Академічна доброчесність у дидактичній системі вищої школи. Цифрові технології в організації освітнього процесу. *Тема 5. Методи і засоби організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Сучасні освітні технології* Поняття методів навчання у вищій школі. Класифікації методів навчання у педагогіці вищої школи. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Методи контролю й самоконтролю результатів навчання. Засоби навчання у вищій школі: сутність і види. Традиційні та цифрові засоби навчання. Роль викладача у виборі методів і засобів навчання. Поняття сучасних освітніх технологій. Характеристика інноваційних освітніх технологій у вищій школі: проблемне навчання; проєктне навчання; інтерактивні технології; змішане та дистанційне навчання; технології розвитку критичного мислення. Активні та інтерактивні методи навчання у вищій школі. Умови ефективного впровадження сучасних освітніх технологій.

	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ *Тема 6. Форми організації навчання у вищій школі. Методика підготовки і проведення лекційного заняття. Організація самостійної роботи* Поняття форм організації навчання у вищій школі. Класифікація форм організації освітнього процесу у ЗВО. Характеристика основних форм навчання у вищій школі: лекційні заняття; семінарські та практичні заняття; лабораторні заняття; індивідуальні заняття; консультації; самостійна робота здобувачів освіти. Лекція як провідна форма навчання у вищій школі. Види лекцій та їх дидактичні особливості. Структура лекційного заняття. Методика підготовки лекції. Методика проведення лекційного заняття. Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти під час лекції. Роль мультимедійних і цифрових засобів у лекційному занятті. Самостійна робота здобувачів освіти: сутність, мета та завдання. Організація, керівництво і контроль самостійної роботи здобувачів освіти. *Тема 7. Культура філософського дискурсу та освіта* Практично-семінарське заняття у вищій школі: сутність і дидактичні можливості. Мета і завдання практичних та семінарських занять. Види практично-семінарських занять у вищій школі. Структура практично-семінарського заняття. Методика підготовки викладача до практично-семінарського заняття. Методика проведення практично-семінарського заняття. Активні та інтерактивні методи у структурі семінарського заняття. Роль викладача в організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Поняття педагогічного контролю у вищій школі. Функції педагогічного контролю навчальних досягнень здобувачів освіти. Види та форми педагогічного контролю у вищій школі. Оцінювання результатів навчання та академічна доброчесність.
;V. Результати навчання	*Для обов'язкових навчальних дисциплін зазначають згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей та результатів навчання в освітній програмі**
	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити цілісне нове знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів. РН9. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.
VI. Порядок і критерії оцінювання	***Форми і методи поточного контролю*** Під час поточного контролю здійснюється постійна діагностика рівня знань та розвитку компетентностей студентів за допомогою та методом: усних опитувань на семінарських заняттях; участі в дискусіях, дебатах диспутах; оцінювання доповідей студентів; експрес-контроль під час індивідуальних занять; перевірка самостійної роботи студентів;

оцінювання індивідуально-дослідних завдань (есе, реферати або презентації); оцінювання творчих робіт студентів (проектів, роликів, плакатів, інфографіки, тощо.); письмові модульні контрольні роботи; підсумковий контроль – **залік**.

Критерії оцінювання
Під час усних відповідей:
• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.
Під час виконання письмових завдань:
• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).
Рівень відповідності критеріям
Творчий рівень (90 – 100 балів). *Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.*
Високий рівень (80 – 89 балів). *Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.*
Достатній рівень (70 – 79 балів). *Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.*
Задовільний рівень (65 – 69 балів). *Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.*
Низький рівень (60 – 64 балів). *Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.*
Незадовільний рівень:
35 – 59 балів з можливістю повторного складання. *Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;*
0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. *Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.*
Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри та згідно з розкладом. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.
Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти/перескласти завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена.
Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:
1) опитування (усне, письмове) – 3 бали;
2) реферативні повідомлення, доповіді – 5 балів;

	3) творчі роботи – 5 балів; *4) оформлення документів – 2 бали;* *5) тренувальні онлайн-тести – 2 бали;* *6) тестові модульні контрольні роботи – 5 балів.*
VII. Політика курсу*	**Загальні правила під час занять**: *взаємоповага*; *активна участь* у дискусіях та обговореннях; *вимкнення гаджетів* (під час онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу*: можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише з дозволу викладача. **Дедлайни та умови для перескладання**: *чіткі дедлайни*: всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків*; *перескладання*: можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо). **Академічна доброчесність**: *самостійна робота*: завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим*. **Зворотній зв'язок**: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними нормами – засобами (корпоративна електронна адреса). **Індивідуальні консультації**: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.
VIII. Основні інформаційні ресурси	*Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни** Задорожна-Княгницька Л.В., Нетреба М.М., Бодик О.П. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / Л. В. Задорожна-Княгницька, М. М. Нетреба, О. П. Бодик. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2022. 309 с.; Свириденко Д.Б., Процька С.М. Державно-громадське партнерство в галузі розбудови відповідального громадянства через наукову освіту в Україні. Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. (Колективна монографія); Кайдалова, Л. Г., Науменко Н. В. Методика викладання у вищій школі : метод. рек. до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків : НФаУ, 2021. 46 с.; Процька С. М. Розкриття особливостей інтеграції сучасних культурних продуктів в освітній процес ЗВО: практичні аспекти дисципліни “Філософія”. Освітній дискурс: збірник наукових праць. 2026. № 3-4, С. 65–76. DOI 10.33930/ed.2019.5007.58(3-4)-9; Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с. **Інформаційні ресурси:** 1. Закон України «Про освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text 2. Закон України «Про вищу освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text 3. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 286-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#n12

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри __ соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики _____
протокол №_1__ від __27 серпня 2026 р_____

***** Не є обов’язковим структурним елементом робочої програми навчальної дисципліни (силабуса). Також за рішенням гаранта та науково-методичної ради факультету/інституту відповідно до специфіки освітньої програми, в межах якої викладається навчальна дисципліна, можуть бути додані інші структурні елементи робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) або змінено її технічне оформлення